
(Ne)continuitatea activității vs. câștig sau pierdere și influența asupra opiniei de audit

Conf. univ. dr. Maria GROSU,
Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
Univ. "Al. I. Cuza" din Iași,
e-mail: maria.grosu@uaic.ro

Conf. univ. dr. Camelia Cătălina MIHALCIUC,
Facultatea de Economie și Administrație Publică,
Univ. "Ștefan cel Mare" din Suceava,
e-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

Prof. univ. habil. dr. Ioan-Bogdan ROBU,
Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
Univ. "Al. I. Cuza" din Iași,
e-mail: bogdan.robust@feaa.uaic.ro

Rezumat

În contextul actual, marcat de instabilitate, unul dintre principiile generale pentru raportarea financiară cu importanță majoră pentru utilizatorii situațiilor financiare este reprezentat de continuitatea activității. Managementul companiilor este responsabil pentru publicarea informațiilor legate de continuitatea sau nu a activității entității. În plus, și auditorii financiari trebuie să obțină probe suficiente și temeinice care să susțină opinia de audit, referitoare la caracterul adecvat al utilizării principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare. Acest studiu are în vedere următoarele direcții: investighează, mai întâi, în ce măsură auditorii financiari confirmă utilizarea principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare anuale; testează, apoi, relația asimetrică între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor; în final, urmărește să identifice în ce măsură problemele de continuitate existente la nivelul companiilor identificate de către auditor, raportarea pierderilor și capitalurile proprii negative influențează tipul opiniei de audit emise. Eșantionul este reprezentat de companiile cotate pe piața reglementată a BVB în perioada 2016-2021 și scoate în evidență faptul că acuratețea utilizării principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare de către conducere este, de multe ori, infirmată de auditorii financiari, că sunt domenii de activitate în care activează entități pentru care s-au raportat probleme de continuitate într-o perioadă, dar sunt raportate, mai degrabă, câștiguri în perioada imediat următoare, iar pentru alte domenii de activitate sunt entități pentru care nu s-au raportat probleme de continuitate și raportează pierderi în perioadele următoare. De asemenea, în urma prelucrărilor efectuate, s-a constatat că tipul opiniei de audit depinde, îndeosebi, de semnul capitalurilor proprii și de existența problemelor de continuitate.

Cuvinte cheie: (ne)continuitatea activității; profit; pierdere; capital propriu; opinie de audit;

Clasificare JEL: K22, M41, M42, M48

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Grosu, M., Mihalciuc, C. C., Robu, I.-B. (2023), (Non)Going Concern vs. Gain or Loss and Influence on Audit Opinion, *Audit Financiar*, vol. XXI, no. 1(169)/2023, pp. 109-123, DOI: 10.20869/AUDITF/2023/169/001

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2023/169/001>

Data primirii articolului: 17.11.2022

Data revizuirii: 27.11.2022

Data acceptării: 16.12.2022

1. Introducere

Continuitatea activității (Going Concern-GCO – în engl.) reprezintă unul dintre principiile contabile de bază general acceptate care pleacă de la premisa că o companie își continuă în mod normal funcționarea, fără a intra în stare de lichidare sau de reducere semnificativă a activității. Atunci când conducerea entității stabilește că intenționează să înceteze activitatea acesteia, situațiile financiare anuale nu vor mai fi întocmite în conformitate cu principiul continuității activității. În plus, pentru raportarea continuității activității sunt luate în calcul și evenimentele care se produc după data bilanțului și care pot avea o influență asupra continuității activității. Managementul entității este responsabil pentru publicarea informațiilor legate de continuitatea sau nu a activității companiei, iar auditorii financiari trebuie să obțină probe suficiente și temeinice care să susțină opinia de audit, referitoare la caracterul adecvat al utilizării principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare. Se consideră că în mare măsură criza financiară globală din 2008-2009 a rezultat din evaluările și opiniile eronate ale auditorilor cu privire la continuitatea activității și la sustenabilitatea companiilor (Jan, 2021). Cu alte cuvinte, atât declarația conducerii, cât și cea a auditorului financiar privind continuitatea activității unei companii trebuie analizate cu grijă de către cei interesați.

Scopul studiului este focusat pe răspunsul la trei întrebări:

1. Auditorii financiari confirmă întotdeauna utilizarea principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare anuale ale companiilor cotate la BVB pe piața reglementată în perioada 2016-2021?
2. Raportarea unor aspecte privind incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității în rapoartele auditorilor financiari dintr-o perioadă are ca efect raportarea câștigurilor sau a pierderilor în perioadele imediat următoare pentru companiile cotate la BVB pe piața reglementată în perioada 2016-2021? și
3. În ce măsură opinia de audit modificată, emisă de către auditorii financiari depinde de existența problemelor de continuitate, de capitalurile proprii negative și de pierderile înregistrate de către companiile cotate la BVB în perioada 2016-2021?

În continuare, studiul este structurat pe secțiuni. Secțiunea 2 este destinată revizuirii literaturii de specialitate focusată, pe de o parte, pe analiza influenței (ne)continuității activității companiilor raportată într-o perioadă asupra rezultatului perioadei următoare iar, pe de altă parte, pe analiza factorilor care definesc tipul opiniei de audit emisă de către auditorii financiari în rapoartele acestora. În Secțiunea 3 este

dezvoltată metodologia cercetării, descompusă pe: populația studiată și eșantionul analizat, variabilele analizate, sursa datelor și modelele propuse spre testare. Secțiunea 4 are în vedere rezultatele obținute în urma prelucrărilor efectuate și interpretarea acestora. Partea finală a studiului este destinată concluziilor.

2. Revizuirea literaturii de specialitate

2.1. Acuratețea aplicării principiului continuității activității în contabilitate și influența asupra calității raportării financiare

Situațiile financiare ale companiilor trebuie însoțite de o declarație privind perspectiva continuării activității într-un viitor previzibil. Cei mai mulți responsabili care au o astfel de obligație sunt foarte optimiști și declară că se asigură continuitatea, chiar și în situațiile în care firmele au capitaluri proprii negative (Istrate, 2016). Dar nu doar conducerea entității este responsabilă să declare dacă se asigură sau nu continuitatea activității entității, ci și auditorii financiari, care trebuie să aprecieze măsura în care firma auditată are șansa de a-și continua activitatea. Atunci când auditorii financiari raportează probleme de continuitate în rapoartele de audit publicate, investitorii reacționează negativ (Menon and Williams, 2010; Chen et al., 2012). Piața interpretează raportarea problemelor de continuitate ca o comunicare a riscului, care duce la schimbarea evaluării pe piață a firmelor aflate în dificultate (Blay et al., 2011). În situația în care entitățile nu întocmesc situațiile financiare anuale pe baza principiului continuității activității, politicile și estimările contabile vor fi afectate. Între acestea, se regăsesc: estimarea duratei de viață a imobilizărilor pentru amortizare, estimarea ajustărilor pentru depreciere și a provizioanelor, reclasificarea unor creanțe și datorii de la încadrarea la termen lung la termen scurt etc.

Calitatea raportării financiare a fost apreciată de unii cercetători (Timbate and Park, 2018; Gonçalves et al., 2021; Ryu et al., 2021; Song, 2022) în funcție de tehnicile de management al rezultatelor, de responsabilitatea socială a companiilor, dar și de perioadele traversate. Aplicat asupra unui eșantion de 568 companii cotate la bursă din Uniunea Europeană între 2010 și 2018, studiul lui Gonçalves și al colaboratorilor acestuia a scos în evidență faptul că managerii din companiile mai responsabile din punct de vedere social au un comportament mai etic, deoarece nu au fost identificate prea multe cazuri de manipulare a rezultatelor și, prin urmare, prezintă o raportare financiară de o calitate mai bună. În schimb, în perioadele de criză sau de pierderi, rezultatele obținute în studiul menționat anterior au arătat că relația dintre responsabilitatea socială a companiilor și

denaturările contabile este pozitivă. Acest aspect sugerează că, în condiții economice nefavorabile, conducerea utilizează în mod oportunist statutul de societate sustenabilă pentru a gestiona câștigurile (Gonçalves et al., 2021).

Lucrările de specialitate au arătat că o amprentă pozitivă asupra calității raportării financiare și-au pus și Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), odată cu trecerea la aplicarea acestora (Istrate et al., 2015; Hwang et al., 2018). Cu toate acestea, la o analiză a efectelor în timp asupra calității informațiilor raportate de către companii, s-a ajuns la concluzia că există, totuși, diferențe pe zone, din cauza caracteristicilor sociale, economice și culturale ale țărilor (Hwang et al., 2018).

Pentru realizarea unor schimburi eficiente pe piețele financiare, relațiile de încredere sunt esențiale. Încrederea investitorilor în piețele financiare este condiționată, de multe ori, de încrederea în auditorii financiari (Rodgers et al., 2019). Rodgers și colaboratorii arată că o opinie privind continuitatea activității poate avea consecințe imediate atât pentru profesia de auditor, cât și pentru utilizatorii situațiilor financiare. Utilizând abordarea GMM (Generalized Method of Moments), constatările empirice ale unor autori (Truong et al., 2022) indică faptul că nivelul de transparentă a informațiilor publicate de către companii are un efect pozitiv semnificativ asupra valorii firmei.

2.2. Incertitudinea semnificativă privind continuitatea activității – factor determinant al tipului opiniei de audit

După criza financiară din 2008-2009, a existat un apel din ce în ce mai mare, în întreaga lume, pentru îmbunătățirea calității raportării în audit. Un nou format al rapoartelor de audit a fost creat prin intermediul unei serii de discuții între Uniunea Europeană și IAASB – *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB, 2018). O schimbare importantă pentru noile rapoarte de audit a fost cerința ca auditorii financiari să prezinte KAM-urile, adică riscurile întâlnite în timpul procesului de audit, judecățile importante sau evenimentele semnificative din timpul perioadei de audit într-un limbaj pe care investitorii îl pot înțelege. Auditorii financiari trebuie să acționeze cu profesionalism și independență atunci când oferă servicii de audit și să emită opinii adecvate atunci când există îndoieli privind continuitatea activității (Chi and Chu, 2021). Cercetătorii în domeniul auditului au fost interesați să afle dacă emiterea unui raport de audit care să conțină un paragraf legat de incertitudine în ceea ce privește continuitatea activității unei companii aflată în dificultate îi protejează pe auditori de litigii (Kaplan and Williams, 2012). Concluzia la care au ajuns aceștia a fost că auditorii descurajează procesele prin emiterea de rapoarte de audit care semnalează probleme

de continuitate pentru clienții lor aflați în dificultate financiară. În plus, dacă sunt citați în justiție, atunci când auditorii financiari au emis rapoarte de audit cu paragrafe privind incertitudinea în ceea ce privește continuitatea activității suportă, totuși, cheltuieli mai mici față de situația în care nu ar fi raportat acest aspect.

Deși unele studii au constatat asocieri semnificative între calitatea îndoielnică a raportărilor financiare și emiterea de către auditor a unor opinii de audit modificate (Grosu et al., 2020), standardele de audit nu impun auditorului să includă în raportul de audit un paragraf privind incertitudinea semnificativă în ceea ce privește continuitatea activității atunci când identifică o calitate slabă a raportării, ci mai degrabă aceștia trebuie să includă un asemenea paragraf atunci când companiile auditate se află în dificultate financiară (Louwers, 1998; Carson et al., 2012). De asemenea, se constată că firmele aflate în dificultate care se bazează mai mult pe clienți importanți prezintă un risc mai mare să primească opinii de audit care să conțină un paragraf privind incertitudinea în ceea ce privește continuitatea activității (Dhaliwal et al., 2020).

Pentru a testa ipoteza de continuitate a activității companiilor cotate la BVB în perioada 2008-2010 de către auditorii financiari, au fost propuse modele care au identificat factorii determinanți ai riscului de nerespectare a prezumției de continuitate a activității la întocmirea situațiilor financiare anuale (Robu et al., 2012), având în vedere faptul că auditorul financiar trebuie să verifice această ipoteză, deoarece declarația persoanelor responsabile din cadrul companiilor privind continuitatea activității nu este confirmată întotdeauna de către auditorul financiar (Istrate, 2016). Alți autori au pus accent în studiile lor pe modul în care informațiile incluse în raportul de audit pot contribui la anticiparea dificultăților financiare și au ajuns la concluzia că prin identificarea tipului opiniei de audit, a existenței paragrafului privind incertitudinea în continuitatea activității și a numărului de aspecte cheie de audit menționate, orice utilizator poate prezice o situație de faliment cu aceeași acuratețe ca și cum ar fi analizat întregul raport (Muñoz-Izquierdo et al., 2019).

Pentru a comunica cu părțile interesate, companiile folosesc din ce în ce mai mult social media. Un studiu recent (Beka and Pavlatos, 2022), efectuat asupra companiilor cotate la Bursa de Valori din Atena, analizează impactul postărilor din social media ale companiilor asupra contabilității și auditului, iar concluzia este că postările analizate nu influențează nici continuitatea activității și nici opinia de audit emisă. Dincolo de declarațiile conducerii companiilor și a auditorilor financiari privind continuitatea activității firmelor, un instrument important pentru a informa părțile interesate cu privire la durabilitatea entităților îl constituie raportarea integrată, dar care a venit și cu anumite provocări, pe care atât companiile,

cât auditorii au trebuit și trebuie să le depășească (Goicoechea et al., 2019).

2.3. Dezvoltarea ipotezelor de cercetare

Există o asimetrie între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor – în timp (Hossain et al., 2020; Kim, 2021). În studiul realizat de Hossain et al. asupra unui număr de companii în, perioada 2000-2014, s-a concluzionat că au fost situații în care managementul entităților nu a raportat probleme de continuitate asociate companiilor, iar în perioada următoare entitățile au ajuns în situația de a da faliment. La polul opus, au fost entități mai prudente, pentru care conducerea acestora a făcut mențiuni privind anumite probleme de continuitate, dar fără a înregistra vreun eșec în perioada următoare. Cu alte cuvinte, entitățile mai prudente din punct de vedere contabil, sunt mai conservatoare. Studiile au demonstrat că prin conservatorismul contabil se pot reduce costurile agenției, prin îmbunătățirea guvernancei corporative și a eficienței contractării auditului (Ramalingegowda and Yu, 2012). Cu toate acestea, conservatorismul contabil favorizează recunoașterea mai lentă a veniturilor în comparație cu cheltuielile, acesta fiind considerat o contabilitate părtinitoare care face ca valoarea de piață a activelor să depășească valoarea contabilă (Chen et al., 2013). Altfel spus, conservatorismul în domeniul contabil poate fi definit ca “o tendință a profesionistului contabil de

a solicita un grad mai mare de verificare pentru a recunoaște veștile bune ca fiind câștiguri decât pentru a recunoaște veștile proaste ca fiind pierderi” (Pae et al., 2005). Se constată că auditorii financiari ai clienților mai conservatori emit mai puține opinii privind existența unor probleme de continuitate a activității companiilor auditate, percep onorarii mai mici și demisionează mai rar, ceea ce arată că în cazul unor clienți de acest tip, riscul de audit asumat de către auditor este mai mic (DeFond et al., 2015). Aceiași autori, dar și alții demonstrează, în studiile lor, că auditorii clienților conservatori sunt mai puțin trași la răspundere și atenționează organisme de reglementare că prin unele tratamente contabile (de ex: evaluarea la valoarea justă) se renunță la conservatorism, ca atribut al calității raportării financiare (DeFond and Subramanyam, 1998; DeFond et al., 2015). Un alt punct tare al conservatorismului îl găsesc și alți cercetători (García Lara et al., 2016), prin prisma faptului că acesta ar îmbunătăți eficiența investițiilor; rezultatele empirice la care au ajuns în studiul lor scot în evidență faptul că firmele mai prudente investesc mai mult. S-a demonstrat că instituțiile de monitorizare cer, mai degrabă, conservatorism în practicile de raportare ale firmelor în care au investit și îl consideră un instrument al unei bune guvernări (Ramalingegowda and Yu, 2012).

În **Tabelul nr. 1** sunt prezentate variabilele extrase din literatura de specialitate, sursa acestora și modelele la care au apelat cercetătorii pentru a testa ipotezele formulate.

Tabelul nr. 1. Variabilele de interes, sursa acestora și modelele aplicate		
Variabilă	Autori	Model
Continuitatea activității-Companie (GCO_C)	(Hossain et al., 2020)	Modele de regresie
	(Kim, 2021)	Modele de regresie bazate pe serii de timp
	(Beka and Pavlatos, 2022)	Modele de regresie
	(Chi and Chu, 2021)	Long Short-Term Memory (LSTM) and Gated Recurrent Unit (GRU)
Continuitatea activității-Auditor (GCO_A)	(Robu et al., 2012)	Modele de regresie și corelație și Analiza Componentelor Principale
	(Kaplan and Williams, 2012)	Modele de regresie
	(Blay et al., 2011)	Modele de regresie și Funcții scor
	(Chi and Chu, 2021)	Long Short-Term Memory (LSTM) and Gated Recurrent Unit (GRU)
	(Rodgers et al., 2019)	Modelul Throughput
Capital propriu (CP)	(Hossain et al., 2020)	Modele de regresie
Rezultat (Profit sau Pierdere)	(Hossain et al., 2020)	Modele de regresie
Modificarea rezultatului (creștere/diminuare)	(Hossain et al., 2020)	Modele de regresie
	(Chen et al., 2013)	Modele de regresie
	(DeFond et al., 2015)	Modele de regresie
	(García Lara et al., 2016)	Modele de regresie
	(Hossain et al., 2020)	Modele de regresie
Tip opinie de audit	(Grosu et al., 2020)	Modelul QATRMT (Test de audit rapid pentru reajustarea pragului de semnificație)

Sursa: Prelucrări proprii

Având în vedere literatura de specialitate studiată, sunt formulate următoarele ipoteze de cercetare:

- H1: Incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității companiilor cotate la BVB semnalată de către auditor infirmă, de multe ori, declarația conducerii privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare ale acestora.*
- H2: Se poate identifica un profil al companiei cotate la BVB, în funcție de domeniul de activitate, pentru care există o asimetrie între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor.*
- H3: Problemele de continuitate existente la nivelul companiilor identificate de către auditor, capitalul propriu negativ și pierderile contabile înregistrate influențează semnificativ tipul opiniei de audit emisă de către auditorii financiari pentru companiile cotate la BVB.*

3. Metodologia cercetării: populație, eșantion, variabile, sursa datelor, metode de analiză a datelor

Pentru testarea ipotezelor de cercetare se propune un demers statistic (Jaba, 2002; Robu, 2021) care are în vedere: identificarea populației, selecția eșantionului, alegerea variabilelor, stabilirea metodelor de analiză a datelor și propunerea modelelor econometrice de analizat, colectarea și prelucrarea datelor, precum și obținerea rezultatelor cercetării și interpretarea acestora în partea destinată discuțiilor. Modelul de la care se pleacă este cel al lui Kim

(2021), care demonstrează că există o asimetrie, în timp, între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor. Modelul a fost aplicat pentru perioada 2000-2013 asupra unui număr mare de companii, iar rezultatele au evidențiat faptul că firmele care au primit opinii la care au fost asociate probleme de continuitate au răspuns, imediat, printr-

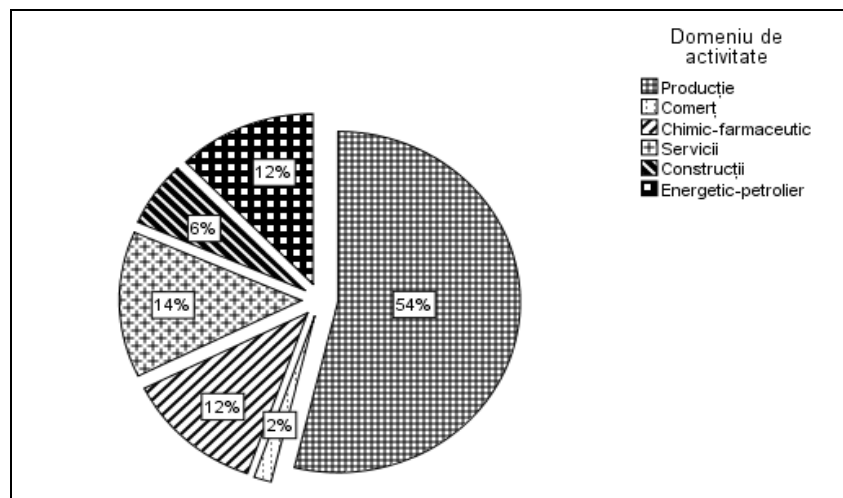
un grad mai mare de conservatorism, dar după ce au depășit această etapă, au fost mai susceptibile să raporteze, mai degrabă, pierderi decât câștiguri în timp util.

3.1. Populația studiată și eșantionul analizat

Pentru efectuarea studiului, populația de la care s-a plecat a fost reprezentată de totalitatea firmelor cotate la Bursa de Valori București (BVB) supuse auditului financiar statutar, în conformitate cu *Legea nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative*, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 548/12 iulie 2017, iar eșantionul selectat cuprinde doar firmele de pe piața reglementată. Din totalul firmelor cotate în perioada analizată (2016-2021) au fost excluse firmele din domeniul financiar-bancar, al asigurărilor și al intermediarilor financiare, deoarece acestea aplică alte criterii în raportarea financiară, iar rapoartele de audit au la bază cerințele altor cadre de raportare și nu sunt comparabile cu rapoartele de audit ale celorlalte firme, precum și firmele delistate sau listate în această perioadă. Astfel, s-a ajuns la un eșantion balansat care cuprinde 65 de firme cotate, pentru care s-au cules date din situațiile financiare anuale și din rapoartele de audit emise pentru perioada 2016-2021, numărul de observații fiind de 390. Anul 2016 a fost ales ca an de debut, deoarece, începând cu acest exercițiu financiar, fiecare auditor financiar a trebuit să includă în raportul de audit o secțiune distinctă referitoare la aspectele cheie de audit (KAM) (Grosu et al., 2020), iar problemele de necontinuitate ale activității reprezintă un asemenea aspect cheie.

În funcție de obiectul de activitate, eșantionul analizat cuprinde companii care activează în industria producătoare (54%), firme din domeniul serviciilor (14%), companii din domeniul energetic-petrolifer (12%), firme din domeniul chimic-farmaceutic (12%), companii din domeniul construcțiilor (6%) și firme din domeniul comerțului (2%). În *Figura nr. 1* este redată distribuția companiilor incluse în eșantion pe domenii de activitate.

Figura nr. 1. Distribuția eșantionului pe domenii de activitate

Sursa: Prelucrări proprii

3.2. Variabilele analizate, sursa datelor și modelele propuse spre testare

Pentru a testa și valida ipotezele de cercetare propuse, pornind de la literatura de specialitate, în primul rând sunt identificate variabilele de interes. Pe de o parte se are în vedere existența sau a nu a problemelor de continuitate a activității entităților incluse în eșantion într-o perioadă și influența asupra rezultatului (profit sau pierdere) în perioada următoare, în funcție de domeniul de activitate. Altfel spus, se urmărește identificarea profilului companiei cotate la BVB în funcție de obiectul de activitate, pentru care există o asimetrie între continuitatea activității și raportarea câștigurilor,

respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor. Pe de altă parte, se urmărește în ce măsură tipul opiniei de audit depinde de existența problemelor de continuitate a activității entităților incluse în eșantion, de semnul capitalurilor proprii și de tipul rezultatului.

Pentru efectuarea Datele au fost colectate manual din situațiile financiare individuale întocmite în conformitate cu IFRS și din rapoartele de audit ale firmelor incluse în eșantionul analizat pentru perioada 2016-2021, iar analiza datelor s-a realizat cu softul SPSS 23.0.

prelucrărilor, variabilele identificate și descrierea acestora sunt prezentate în **Tabelul nr. 2.**

Tabelul nr. 2. Lista variabilelor identificate și descrierea acestora

Simbol variabilă	Descriere variabilă	Valoare
D_Act	Domeniu de activitate	Industria producătoare
		Comerț
		Chimic-farmaceutic
		Servicii
		Construcții
		Energetic-petrolier
TO	Tip opinie	Nemodificată
		Modificată
GCOA	Incertitudine semnificativă privind continuitatea activității (Auditor)	DA
		NU
GCOC	Declarație privind continuitatea activității (Companie)	Da
		Nu
CP	Capital propriu	Pozitiv
		Negativ

Simbol variabilă	Descriere variabilă	Valoare
TR	Tip rezultat (2017, 2018, 2019, 2020, 2021)	Profit Pierdere
MR	Modificare rezultat	Profit Majorare profit Diminuare profit Raportare pierdere Pierdere Majorare pierdere Diminuare pierdere Acoperire pierdere și raportare profit

Sursa: Prelucrări proprii

Variabilele prezentate în **Tabelul nr. 2** sunt variabile calitative, atributele asociate variabilelor capital propriu, tip rezultat și modificare rezultat au fost obținute prin transformarea variabilelor cantitative în variabile nominale, având în vedere semnele și sensul modificării valorilor în timp.

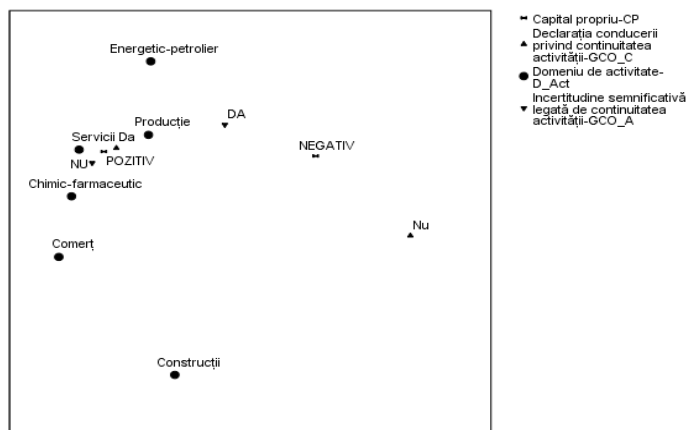
În vederea testării acurateței utilizării principiului continuității activității pentru întocmirea situațiilor financiare anuale de către auditorul financiar, dar și a asimetriei între incertitudinea semnificativă privind continuitatea activității semnalată de către auditor într-o perioadă și raportarea pierderii în perioada următoare și neraportarea problemelor de continuitate într-o perioadă de către auditor și raportarea profitului în perioada următoare se utilizează Analiza Factorială a Corespondențelor Multiple (AFCM), ca metodă de analiză multivariată a datelor (Pintilescu, 2007), iar pentru testarea influenței problemelor de continuitate, a semnului

capitalurilor proprii și a tipului rezultatului asupra opiniei de audit se utilizează un model de regresie liniară multiplă (Jaba, 2008).

4. Rezultate și discuții

Prima ipoteză de cercetare (H1): *Incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității companiilor cotate la BVB semnalată de către auditor infirmă, de multe ori, declarația conducerii privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare ale acestora este testată prin aplicarea AFCM, care redă asocierile dintre existența problemelor de continuitate într-o perioadă semnalată de către auditori în rapoartele de audit și declarația conducerii privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare pentru entitățile incluse în eșantion.* **Figura nr. 2** redă aceste asocieri.

Figura nr. 2. Asociere GCO_A, GCO_C și CP, în funcție de domeniul de activitate

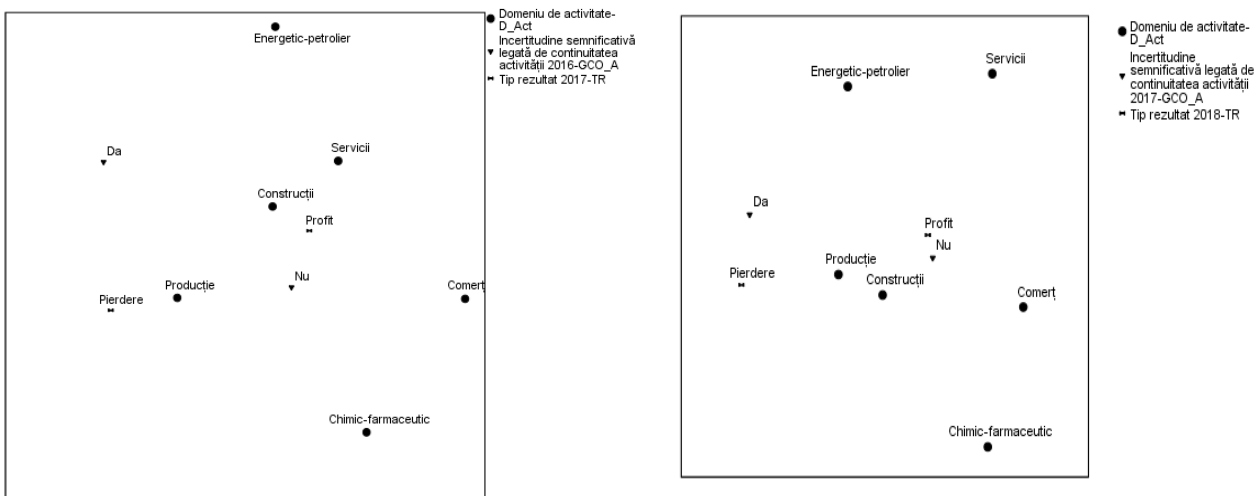
Sursa: Prelucrări proprii utilizând AFCM

Din **Figura nr. 2** se poate observa că pentru foarte puține entități incluse în eșantion, persoanele responsabile din cadrul acestora declară că entitățile au probleme în ceea ce privește continuitatea activității (răspunsul **NU** nu poate fi asociat unui anumit domeniu de activitate), în ciuda faptului că perioada analizată a fost afectată și de pandemia de Covid-19. În schimb, auditorii entităților analizate includ în rapoartele de audit o secțiune referitoare la incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității, mai ales pentru industria producătoare. Motivul pentru care este semnalat acest fenomen de către auditor este legat, în principiu, de capitalul propriu negativ, dar și de alte cauze (răspunsul **DA** se situează între semnul capitalului propriu: pozitiv/negativ). Fiind date rezultatele prelucrărilor, se poate afirma că la nivelul eșantionului analizat declarația conducerii

privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare ale entităților cotate la BVB este, de multe ori, infirmată de către auditor prin includerea în raportul de audit a paragrafului privind incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității.

A doua ipoteză de cercetare (H2): *Se poate identifica un profil al companiei cotate la BVB, în funcție de domeniul de activitate, pentru care există o asimetrie între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor* este testată prin aplicarea AFCM care redă asocierile dintre existența problemelor de continuitate într-o perioadă și raportarea pierderii sau câștigului în perioada imediat următoare. **Figurile 3, 4 și 5** redau aceste asocieri.

Figura nr. 3. Asociere GCO_A pentru 2016 și 2017 și TR în 2017 și 2018, în funcție de domeniul de activitate

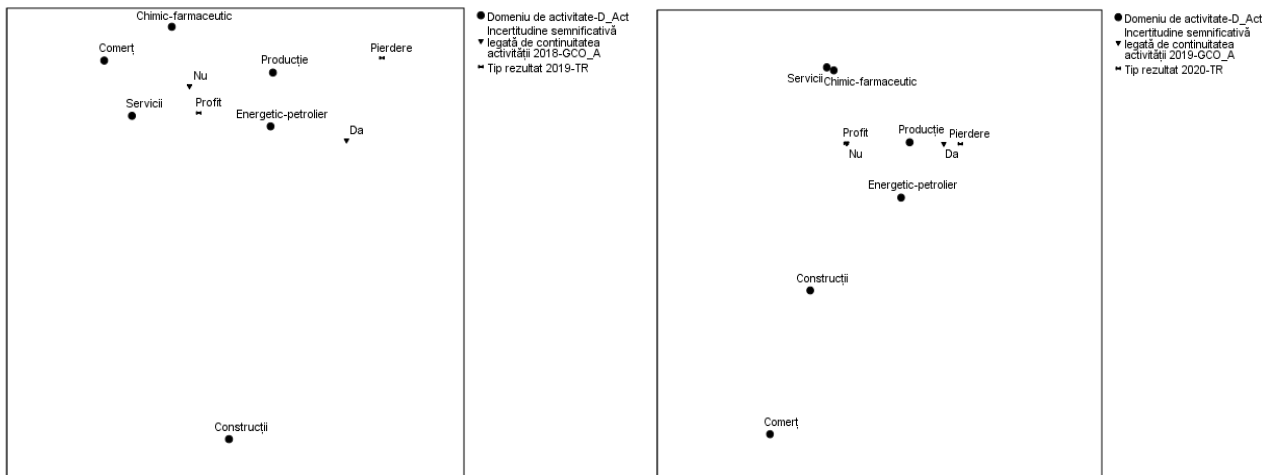

Sursa: Prelucrări proprii utilizând AFCM

Din prima diagramă a **Figurii nr. 3** se poate observa că în prima perioadă analizată, industria producătoare este cea pentru care se evidențiază asimetria menționată, prin neraportarea unor probleme de continuitate în 2016 și, totuși, prin înregistrarea mai degrabă a pierderilor, în 2017. Explicația rezidă în faptul că alți factori au apărut care nu au putut fi anticipați nici de conducerea entității și nici de auditorul financiar. Pentru a doua perioadă analizată, după cum se poate observa din a doua diagramă a **Figurii nr. 3**, pentru industria producătoare se manifestă simetria între neraportarea unor probleme de

continuitate și înregistrarea câștigurilor și raportarea unor probleme de continuitate și înregistrarea pierderilor, în sensul că atunci când sunt raportate probleme de continuitate, în perioada imediat următoare se înregistrează pierderi (se manifestă, mai degrabă, conservatorismul contabil), iar atunci când nu sunt raportate probleme de continuitate, se înregistrează câștiguri în perioada următoare, așa cum era de așteptat. Pentru celelalte domenii de activitate nu se poate face o asociere de acest tip, acestea fiind mult îndepărtate de existența sau nu a problemelor de continuitate.

Figura nr. 4. Asociere GCO_A pentru 2018 și 2019 și TR în 2019 și 2020, în funcție de domeniul de activitate

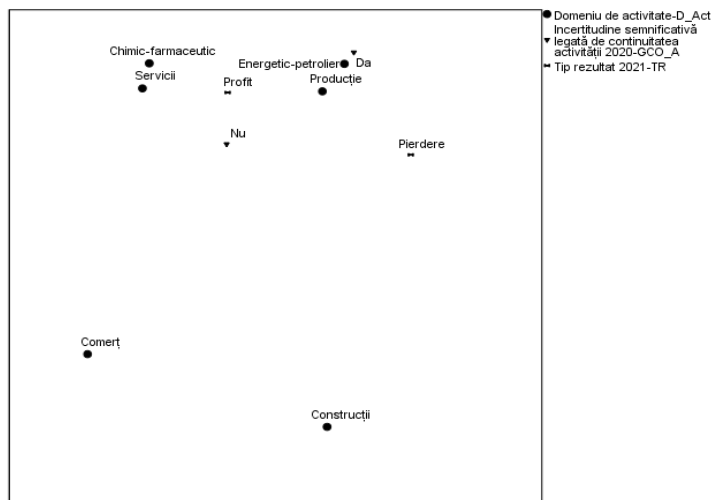

Sursa: Prelucrări proprii utilizând AFCM

Pentru a treia perioadă analizată, prima diagramă din **Figura nr. 4** scoate în evidență faptul că sectorul energetic-petroler este cel pentru care se evidențiază asimetria menționată, prin raportarea unor probleme de continuitate în 2018 și, totuși, prin înregistrarea, mai degrabă, a câștigurilor în 2019. Această constatare duce la concluzia că pentru companiile care activează în acest sector de activitate nu se manifestă

conservatorismul contabil (Kim, 2021). În perioada 2019-2020 nu se manifestă asimetria menționată, dar se manifestă conservatorismul contabil, după cum arată diagrama a doua din **Figura nr. 4**. În această perioadă trebuie avut în vedere că un factor nou apărut a fost pandemia de Covid-19 care, în mod cert, a avut o influență asupra anumitor sectoare de activitate (Apostol, 2020).

Figura nr. 5. Asociere GCO_A pentru 2020 și TR în 2021, în funcție de domeniul de activitate

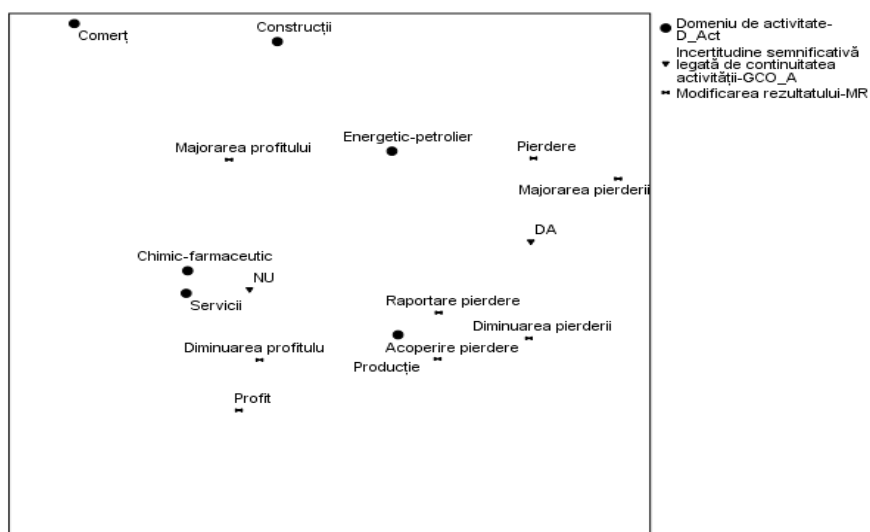

Sursa: Prelucrări proprii utilizând AFCM

Pentru a cincea perioadă analizată se constată că se manifestă asimetria tot la nivelul sectorului energetic, în sensul că în rapoartele de audit aferente exercițiului financiar 2020, auditorii financiari raportează probleme de continuitate, iar în 2021 rezultatul raportat de către companiile care activează în acest domeniu se concretizează, mai degrabă, în profit. Așadar, se manifestă din nou asimetria între variabilele menționate, dar nu și conservatorismul contabil (*Figura nr. 5*).

La o analiză a rezultatului în timp, s-au identificat pentru acesta următoarele atribute: profit, pierdere, majorare profit, majorare pierdere, diminuare profit, diminuare pierdere, raportare pierdere (când într-o perioadă s-a înregistrat profit, iar în următoarea pierdere), acoperire pierdere și raportare profit. Diagrama din *Figura nr. 6* redă asocierile dintre existența sau nu a problemelor de continuitate și modificarea rezultatului, pe domenii de activitate.

Figura nr. 6. Asociere GCO_A și MR, în funcție de domeniul de activitate

Sursa: Prelucrări proprii utilizând AFCM

Din *Figura nr. 6* se poate constata că în domeniul industriei producătoare, în perioada analizată, nu se raportează probleme de continuitate de către auditorii financiari, iar la nivelul rezultatului se remarcă, totuși, fie diminuarea profitului, fie raportarea unor pierderi. La polul opus, se situează domeniul energetic-petrolier, pentru care problemele de continuitate raportate de către auditorii financiari sunt puse

față în față cu pierderile, de unde se poate constata că manifestarea conservatorismului contabil este evidentă, dar și cu majorarea profitului. Sinteza asimetriei între necontinuitatea activității – raportarea pierderilor / continuitatea activității – raportarea profitului, dar și referitoare la manifestarea sau nu a conservatorismului contabil este prezentată în *Tabelul nr. 3*.

Tabelul nr. 3. Sinteza asimetriei între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor și continuitatea activității și raportarea profitului și manifestarea conservatorismului contabil

Domeniul de activitate	Perioada	Manifestare asimetrie	Manifestare conservatorism contabil
Industria producătoare		DA	
Construcții		NU	
Comerț	2016-2017	NU	
Chimic-farmaceutic		NU	NU
Energetic-petrolier		NU	
Servicii		NU	

Domeniul de activitate	Perioada	Manifestare asimetrie	Manifestare conservatorism contabil
Industria producătoare Construcții Comerț Chimic-farmaceutic Energetic-petrolier Servicii	2017-2018	NU NU NU NU NU NU	DA
Industria producătoare Construcții Comerț Chimic-farmaceutic Energetic-petrolier Servicii	2018-2019	NU NU NU NU DA NU	NU
Industria producătoare Construcții Comerț Chimic-farmaceutic Energetic-petrolier Servicii	2019-2020	NU NU NU NU NU NU	DA
Industria producătoare Construcții Comerț Chimic-farmaceutic Energetic-petrolier Servicii	2020-2021	NU NU NU NU NU DA NU	NU

Sursa: Prelucrări proprii

Din situația prezentată în **Tabelul nr. 3**, asimetria analizată se manifestă în cazul a două domenii de activitate (industria producătoare și sectorul energetic-petrolier), iar conservatorismul contabil poate fi adus în discuție, îndeosebi, la nivelul industriei producătoare.

A treia ipoteză de cercetare (H3): *Problemele de continuitate existente la nivelul companiilor, capitalul propriu negativ și pierderile contabile înregistrate influențează semnificativ tipul opiniei de audit emisă de către auditorii financiari pentru companiile cotate la BVB este testată cu ajutorul modelului de regresie redat în*

Ecuția 1.

$$TO_i = \beta_0 + \beta_1 GCO_A_i + \beta_2 CP_i + \beta_3 TR_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

unde:

- TO_i reprezintă *Tipul opiniei* emisă pentru firma i , cu $i=1, \dots, 65$, care poate primi unul din cele două calificative descrise în Tabelul nr. 1 (Nemodificată-0, Modificată-1);
- GCO_A_i , CP_i , TR_i reprezintă *Incertitudine semnificativă privind continuitatea activității declarată de către auditor (Nu-0, Da-1), Capitalul propriu (Pozitiv-0, Negativ-1) și Tipul rezultatului (Profit-0, Pierdere-1)* pentru firma i , cu $i=1, \dots, 65$;
- $\beta_{i=0, \dots, 3}$ reprezintă parametrii modelelor de regresie;
- ε_i reprezintă componenta eroare, $\varepsilon \sim N(0, 1)$.

Pentru interpretarea prelucrărilor, un extras din rezultatele obținute este prezentat în **Tabelul nr. 4**.

Tabelul nr. 4. Estimațiile parametrilor pentru modelul de regresie (TO)

Variabile incluse în model	β	Stand β	t	Sig
GCO_A	0.166	0.183	3.593	0.000
CP	0.497	0.399	7.484	0.000
TR	0.064	0.068	1.361	0.174
Constanta	0.088		4.112	0.000

R^2 este 0,313; N=65

Modelul de regresie (TO): $TO_i = \beta_0 + \beta_1 GCOA_i + \beta_2 CP_i + \beta_3 TR_i + \varepsilon_i$

Sursa: Prelucrări proprii

Din modelul descris, se desprinde concluzia că tipul opiniei de audit depinde într-o proporție de doar 31% de existența sau nu a problemelor de continuitate, de semnul capitalurilor proprii și de tipul rezultatului (profit/pierdere). Diferența de 70% este explicată de variabilele neincluse în model, între care pot fi amintite: limitarea ariei auditului prin numirea cu întârziere a auditorului și neparticiparea acestuia la inventariere, ineficiența controlului intern, nepunerea la dispoziția auditorului a informațiilor pentru colectarea probelor suficiente și temeinice etc. În plus, se poate constata că dintre variabilele independente selectate, cea mai mare influență o are capitalul propriu (pozitiv/negativ), care reflectă poziția financiară a entității, și nu tipul rezultatului (profit/pierdere). Această constatare este justificată de faptul că rezultatul contabil este destul de volatil și poate fi afectat de managementul rezultatelor, ceea ce înseamnă că factorii esențiali de luat în calcul de către auditorii financiari pentru definirea opiniei de audit sunt reprezentați de problemele de continuitate și capitalul propriu (pozitiv/negativ). Rezultatele obținute prin cercetarea de față confirmă rezultatele obținute și în alte studii realizate la nivel internațional (Hossain et al., 2020; Chi and Chu, 2021; Kim, 2021; Beka and Pavlatos, 2022), iar plusul de cunoaștere adus prin acest studiu constă în faptul că perioada analizată este mai extinsă, iar modelele au fost aplicate asupra unor companii care își desfășoară activitatea într-o economie emergentă.

Concluzii

Conform prezumției de continuitate a activității, o companie este văzută ca aptă să își continue activitatea în viitorul previzibil, situațiile financiare anuale fiind întocmite în conformitate cu acest principiu. În cazul în care persoanele responsabile din cadrul unei companii consideră că aceasta își va înceta activitatea în viitorul previzibil, situațiile financiare anuale nu vor mai fi întocmite în conformitate cu principiul continuității activității. Pe lângă aceste persoane responsabile, și auditorii financiari trebuie să obțină probe suficiente și temeinice care să susțină opinia de audit referitoare la caracterul adecvat al utilizării principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare. În general, numeroși responsabili din cadrul firmelor care au o astfel de obligație sunt foarte optimiști și declară că se asigură continuitatea, chiar și în situațiile în care firmele au capitaluri proprii negative. Prin acest studiu s-a încercat să se găsească răspuns la trei întrebări: 1. *Auditorii financiari confirmă întotdeauna*

utilizarea principiului continuității activității de către conducere pentru întocmirea situațiilor financiare anuale ale companiilor cotate la BVB pe piața reglementată în perioada 2016-2021? 2. *Raportarea unor aspecte privind incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității în rapoartele auditorilor financiari dintr-o perioadă are ca efect raportarea câștigurilor sau a pierderilor în perioadele imediat următoare pentru companiile cotate la BVB pe piața reglementată în perioada 2016-2021?* și 3. *În ce măsură opinia de audit modificată, emisă de către auditorii financiari depinde de existența problemelor de continuitate, de capitalurile proprii negative și de pierderile înregistrate de către companiile cotate la BVB în perioada 2016-2021?*

Pentru a răspunde la prima întrebare a fost testată prima ipoteză formulată (H1: *Incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității companiilor cotate la BVB semnalată de către auditor infirmă, de multe ori, declarația conducerii privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare ale acestora*), iar rezultatele au arătat că auditorii financiari includ în rapoartele de audit o secțiune referitoare la incertitudinea semnificativă legată de continuitatea activității mai frecvent decât declară persoanele responsabile din cadrul companiilor auditate acest fenomen, la nivelul eșantionului analizat. Capitalul propriu negativ este factorul principal care stă la baza semnării acestui fenomen de către auditorii financiari. Date fiind rezultatele, considerăm că rapoartele auditorilor financiari vin mai mult în sprijinul celor interesați, deoarece declarația conducerii privind adoptarea principiului continuității activității la întocmirea situațiilor financiare ale entităților cotate la BVB este, de multe ori, infirmată de către auditor.

Pentru a răspunde la a doua întrebare, a fost testată a doua ipoteză formulată (H2: *Se poate identifica un profil al companiei cotate la BVB, în funcție de domeniul de activitate, pentru care există o asimetrie între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor*), iar sinteza rezultatelor scoate în evidență faptul că asimetria analizată (între continuitatea activității și raportarea câștigurilor, respectiv între necontinuitatea activității și raportarea pierderilor) se manifestă, mai frecvent, în cazul a două domenii de activitate din cele șase analizate, respectiv industria producătoare și sectorul energetic-petrolifer. Astfel, pentru industria producătoare este evidențiată asimetria menționată, prin neraportarea unor probleme de continuitate în anumite perioade și, totuși,

prin înregistrarea, mai degrabă, a pierderilor în perioadele următoare, iar la nivelul sectorului energetic-petrolier se evidențiază asimetria menționată, prin raportarea unor probleme de continuitate în anumite perioade și, totuși, prin înregistrarea, mai degrabă, a câștigurilor în perioadele imediat următoare.

Răspunsul la cea de-a treia întrebare este dat după testarea ipotezei trei (H3: *Problemele de continuitate existente la nivelul companiilor, capitalul propriu negativ și pierderile contabile înregistrate influențează semnificativ tipul opiniei de audit emisă de către auditorii financiari pentru companiile cotate la BVB*), rezultatele prelucrărilor arătând că, dintre variabilele independente selectate, cea mai mare influență o are capitalul propriu (pozitiv/negativ), indicator relevant pentru proprietari, și nu existența problemelor de continuitate. În ansamblu, cele trei variabile luate în calcul (Incertitudine semnificativă privind continuitatea activității declarată de către auditor, Capitalul propriu și Tipul rezultatului) influențează modificarea opiniei de audit într-o proporție de peste 30%.

Cercetările anterioare au arătat că raportarea unor probleme de continuitate pentru companii este de așteptat să fie asociată pozitiv cu conservatorismul contabil ulterior al firmelor. În urma prelucrărilor efectuate se constată că la interval de două exerciții financiare se constată o manifestare a conservatorismului contabil pentru anumite domenii de activitate aferente companiilor analizate, în sensul că raportarea unor probleme de continuitate atrage după sine prudența în contabilitate.

Acest studiu contribuie la dezvoltarea cunoașterii prin prisma faptului că poate veni în sprijinul utilizatorilor interesați prin evidențierea asimetriei care poate să existe între neraportarea unor probleme de continuitate pentru anumite companii într-o perioadă și raportarea profitului în perioada următoare și raportarea unor probleme de continuitate într-o perioadă și neraportarea pierderii în perioada următoare. Altfel spus, rezultatul raportat de companii în situațiile lor financiare este, mai degrabă, un rezultat al managementului și, din acest motiv, trebuie interpretat destul de prudent. Dar, având în vedere criza actuală datorată urmărilor pandemiei de Covid-19 și tensiunile geopolitice globale în contextul războiului din apropierea granițelor României, activitatea companiilor rămâne influențată de anumite riscuri, care pot avea consecințe asupra continuității activității.

Considerăm că studiul nostru va avea impact, îndeosebi, asupra utilizatorilor informațiilor publicate în situațiile financiare anuale, deoarece vor fi mai atenți în ceea ce privește declarația conducerii privind continuitatea activității și o vor corobora cu declarația auditorului financiar. În plus, rezultatele cercetării pot fi utile și auditorilor financiari atunci când au clienți din anumite sectoare de activitate, dar și altor cercetători interesați de această temă. În mod cert, studiul are și limite, una dintre acestea fiind neluarea în calcul a unor variabile nefinanciare care ar fi putut influența opinia de audit. Astfel, studiul va putea fi dezvoltat într-o cercetare viitoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Apostol, C. (2020), Coronavirus – a new International Economic Crisis?, in *European Finance, Business and Regulation, EUFIRE 2020*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași
2. Beka, E., Pavlatos, O. (2022), The Impacts of Social Media on Accounting and Auditing: Evidence from Greek Listed Firms. *Sustainability* 14, 10279. doi: 10.3390/su141610279.
3. Blay, A. D., Geiger, M. A., North, D. S. (2011), The Auditor's Going-Concern Opinion as a Communication of Risk. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory* 30, 77–102. doi: 10.2308/ajpt-50002.
4. Carson, E., Fargher, N. L., Geiger, M. A., Lennox, C. S., Raghunandan, K., Willekens, M. (2012), Audit Reporting for Going-Concern Uncertainty: A Research Synthesis. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory* 32, 353–384. doi: 10.2308/ajpt-50324.
5. Chen, C., Martin, X., Wang, X. (2012), Insider Trading, Litigation Concerns, and Auditor Going-Concern Opinions. *The Accounting Review* 88, 365–393. doi: 10.2308/accr-50347.
6. Chen, L. H., Folsom, D. M., Paek, W., Sami, H. (2013), Accounting Conservatism, Earnings Persistence, and Pricing Multiples on Earnings. *Accounting Horizons* 28, 233–260. doi: 10.2308/acch-50664.
7. Chi, D.-J., Chu, C.-C. (2021), Artificial Intelligence in Corporate Sustainability: Using LSTM and GRU for

- Going Concern Prediction. *Sustainability* 13, 11631. doi: 10.3390/su132111631.
8. DeFond, M. L., Lim, C. Y., Zang, Y. (2015), Client Conservatism and Auditor-Client Contracting. *The Accounting Review* 91, 69–98. doi: 10.2308/accr-51150.
 9. DeFond, M. L., Subramanyam, K. R. (1998), Auditor changes and discretionary accruals. *Journal of Accounting and Economics* 25, 35–67. doi: 10.1016/S0165-4101(98)00018-4.
 10. Dhaliwal, D., Michas, P. N., Naiker, V., Sharma, D. (2020), Greater Reliance on Major Customers and Auditor Going-Concern Opinions. *Contemporary Accounting Research* 37, 160–188. doi: 10.1111/1911-3846.12551.
 11. García Lara, J. M., García Osma, B., Penalva, F. (2016), Accounting conservatism and firm investment efficiency. *Journal of Accounting and Economics* 61, 221–238. doi: 10.1016/j.jacceco.2015.07.003.
 12. Goicoechea, E., Gómez-Bezares, F., Ugarte, J. V. (2019), Integrated Reporting Assurance: Perceptions of Auditors and Users in Spain. *Sustainability* 11, 713. doi: 10.3390/su11030713.
 13. Gonçalves, T., Gaio, C., Ferro, A. (2021), Corporate Social Responsibility and Earnings Management: Moderating Impact of Economic Cycles and Financial Performance. *Sustainability* 13, 9969. doi: 10.3390/su13179969.
 14. Grosu, M., Robu, I.-B., Istrate, C. (2020), The Quality of Financial Audit Missions by Reporting the Key Audit Matters. *Audit Financiar* 18, 182–195. doi: 10.20869/AUDITF/2020/157/005.
 15. Grosu, V., Mateș, D., Zlati, M.-L., Mihaila, S., Socoliuc, M., Ciubotariu, M.-S. (2020), Econometric Model for Readjusting Significance Threshold Levels through Quick Audit Tests Used on Sustainable Companies. *Sustainability* 12, 8136. doi: 10.3390/su12198136.
 16. Hossain, M., Raghunandan, K., Rama, D. V. (2020), Abnormal disclosure tone and going concern modified audit reports. *Journal of Accounting and Public Policy* 39, 106764. doi: 10.1016/j.jaccpubpol.2020.106764.
 17. Hwang, I. T., Hur, K. S., Kang, S. M. (2018), Does the IFRS Effect Continue? An International Comparison. *Sustainability* 10, 4818. doi: 10.3390/su10124818.
 18. IAASB (2018), Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. IFAC. Available at: <https://www.ifac.org/iaasb/publications/2018-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance-and-related-services-26> [Accessed November 17, 2022].
 19. Istrate, C. (2016), Contabilitate și rapoartări financiare individuale și consolidate, *Editura Polirom*, Iași.
 20. Istrate, C., Georgescu, I., Carp, M., Robu, I.-B., Păvăloaia, L. (2015), Accruals earnings management in emerging markets under the transition to IFRS: The case of Romanian listed companies. *Transformations in Business and Economics*, vol. 14, 393–411.
 21. Jaba, E. (2002), Statistică, Ediția a 3-a, *Editura Economică*, București
 22. Jaba, E. (coordonator) (2008), Econometrie aplicată, *Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza"*, Iași.
 23. Jan, C.-L. (2021), Using Deep Learning Algorithms for CPAs' Going Concern Prediction. *Information* 12, 73. doi: 10.3390/info12020073.
 24. Kaplan, S. E., Williams, D. D. (2012), Do Going Concern Audit Reports Protect Auditors from Litigation? A Simultaneous Equations Approach. *The Accounting Review* 88, 199–232. doi: 10.2308/accr-50279.
 25. Kim, T. (2021), Does a Manager Respond to a Going-Concern Audit Opinion with an Asymmetry in Gain and Loss? *Sustainability* 13, 4425. doi: 10.3390/su13084425.
 26. Louwers, T. J. (1998), The Relation between Going-Concern Opinions and the Auditor's Loss Function. *Journal of Accounting Research* 36, 143–156. doi: 10.2307/2491325.
 27. Menon, K., Williams, D. D. (2010), Investor Reaction to Going Concern Audit Reports. *The Accounting Review* 85, 2075–2105. doi: 10.2308/accr.2010.85.6.2075.
 28. Muñoz-Izquierdo, N., Camacho-Miñano, M.-M., Segovia-Vargas, M.-J., Pascual-Ezama, D. (2019), Is the External Audit Report Useful for Bankruptcy Prediction? Evidence Using Artificial Intelligence. *International Journal of Financial Studies* 7, 20. doi: 10.3390/ijfs7020020.

29. Pae, J., Thornton, D. B., Welker, M. (2005), The Link between Earnings Conservatism and the Price-to-Book Ratio*. *Contemporary Accounting Research* 22, 693–717. doi: 10.1506/9FDN-N6ED-LJE9-A1HL.
30. Pintilescu, C. (2007), *Analiză statistică multivariată*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași.
31. Ramalingegowda, S., Yu, Y. (2012), Institutional ownership and conservatism. *Journal of Accounting and Economics* 53, 98–114. doi: 10.1016/j.jacceco.2011.06.004.
32. Robu, A., Mironiuc, M., Robu, I.-B. (2012), Un model practic pentru testarea ipotezei de "going-concern" în cadrul misiunii de audit financiar pentru firmele românești cotate: A Practical Model for Testing the "Going-Concern" Assumption in the Financial Audit Engagement for Romanian Quoted Companies. *Audit Financiar* 10, 13–24.
33. Robu, I. B. (2021), Calitatea informației financiare. Fundamentări contabile, modelări econometrice și analize statistice, *Editura Performantica*, Iași.
34. Rodgers, W., Guiral, A., Gonzalo, J. A. (2019), Trusting/Distrusting Auditors' Opinions. *Sustainability* 11, 1666. doi: 10.3390/su11061666.
35. Ryu, H., Chae, S.-J., Song, B. (2021), Corporate Social Responsibility, Audit Committee Expertise, and Financial Reporting: Empirical Evidence from Korea. *Sustainability* 13, 10517. doi: 10.3390/su131910517.
36. Song, B. (2022), The Influence of Audit-Committee Characteristics on the Association between Corporate Social Responsibility and Earnings Quality. *Sustainability* 14, 10496. doi: 10.3390/su141710496.
37. Timbate, L., Park, C. K. (2018), CSR Performance, Financial Reporting, and Investors' Perception on Financial Reporting. *Sustainability* 10, 522. doi: 10.3390/su10020522.
38. Truong, L. D., Le, T. X., Friday, H. S. (2022), The Influence of Information Transparency and Disclosure on the Value of Listed Companies: Evidence from Vietnam. *Journal of Risk and Financial Management* 15, 345. doi: 10.3390/jrfm15080345.